مقاله پژوهشی

وضعیت اشتیاق به تحصیل در دستیاران رشته‌های پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

کیهان گلشنی، فاطمه پیشگو*، بابک معصومی

چکیده

مقدمه: اشتیاق تحصیلی به عنوان یک اولویت اصلی، پیش‌روی متولیان نظام آموزش عالی قرار دارد و با چالش‌های مهمی از جمله افت، فرسودگی و عدم پیشرفت تحصیلی، تمایل به رفتارهای انحرافی و خطر ترک تحصیل روبرو است. این مطالعه با هدف بررسی وضعیت اشتیاق به تحصیل در دستیاران رشته‌های تخصصی پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه به صورت توصیفی-تحلیلی انجام شد و دانشجویان با استفاده از پرسشنامه استاندارد مورد بررسی قرار گرفتند. جمعیت نمونه کلیه دستیاران مشغول به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان شامل دستیاریاران رشته‌های مختلف از جمله اورولوژی، طب اورژانس، جراحی، ارتوپدی، داخلی، عفونی، پوست، قلب، روانپزشکی، ENT، زنان، چشم و بیهوشی (۱۰۰ نفر) بودند. داده‌های کیفی با استفاده از توزیع و درصد فراوانی و داده‌های کمی با استفاده از میانگین و انحراف معیار توصیف و بررسی شد.

نتایج: میانگین نمره کل اشتیاق به تحصیل در افراد مورد مطالعه برابر با ۳۸/۲۲±۱۷۸/۴۸ بود. میانگین (انحراف میعار) نمره‌ی کل اشتیاق به تحصیل در دستیاران مرد ۴۰/۶۵±۱۷۱/۲۱و در دستیاران زن ۳۴/۳۸±۱۸۶/۱۷ بود. میانگین نمره‌ی کل اشتیاق به تحصیل در دانشجویان کم‌تر از ۳۰ سال برابر با ۳۸/۶۵±۱۸۳/۹۲، در گروه سنی ۳۰ تا ۴۰ سال ۳۸/۲۱±۱۶۸/۸ و در گروه سنی ۴۰ ساله و بالاتر ۲۸/۷۵±۱۹۷/۷ بود.

نتیجه‌گیری: اشتیاق تحصیلی به عنوان یک رویکرد نوین می‌تواند جنبه‌های مختلف آموزش، ادامه تحصیل، ارائه خدمات به خصوص در حوزه پزشکی را تحت تأثیر قرار دهد.

واژه‌های کلیدی: اشتیاق تحصیلی، طب اورژانس، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ بهمن ۱۴۰۱؛ ۲۲(۴۷): ۳۱۶ تا ۳۲۴

DOI: 10.48305/22.8

مقدمه

نظام آموزشی هر جامعه شاخص مؤثر بر رشد و بالندگی آن جامعه بوده و زمانی می‌تواند کارآمد و موفق باشد که عملکرد تحصیلی فراگیران را در دوره‌های مختلف و براساس عوامل متفاوت مورد توجه قرار دهد(۱). عملکرد تحصیلی فرایندی است که با سنجش و اندازه‌گیری، ارزش‌گذاری و قضاوت درباره پیشرفت یادگیرنده در یک دوره زمانی، مشخص می‌شود و از این منظر، عملکرد به

* **نویسنده مسؤول:** دکتر فاطمه پیشگو، پزشک عمومی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. fateme.pishgoo1374@gmail.com

دکتر کیهان گلشنی (استادیار)، طب اورژانس، دانشکده پزشکی، بیمارستان الزهرا(س)، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. (k_golshani@med.mui.ac.ir)؛ دکتر بابک معصومی (استادیار)، طب اورژانس، گروه طب اورژانس، دانشکده پزشکی، بیمارستان الزهرا(س)، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. (bamasoumi@yahoo.com)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۵/۱۹، تاریخ اصلاحیه: ۱۴۰۱/۶/۷، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۸/۱

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-27]

[DOI: DOI: 10.48305/22.8]

عنوان یک فرایند راهبردی تلقی می‌گردد که عاملی حیاتی و تعیین کننده در تحقق برنامه‌های جامعه است(۲).
دانشگاه می‌تواند زمینه لازم در بروز و ظهور استعدادهای درخشان شخصیت انسانی را ایجاد نماید. به گونه‌ای که از طریق برنامه درسی، فضای اجتماعی و تعاملات درونی خود زمینه مساعدی را برای رشد تحصیلی و اجتماعی فراهم سازد(۳و٤).
یکی از عوامل تأثیرگذار بر عملکرد تحصیلی، اشتیاق تحصیلی (academic engagment) است(٥). اشتیاق تحصیلی در حوزه روانشناسی مثبت‌نگر قرار داشته و یک حالت ذهنی درون‌فردی است که فرد را درگیر فعالیت‌های مرتبط با تحصیل خود نموده و مانع از ترک تحصیل می‌شود(٦). اشتیاق تحصیلی براساس جذب، نیرومندی و وقف خود، تعریف می‌شود. ویژگی برجسته جذب به تمرکز و غرق شدن در فعالیت‌ها اشاره دارد(۷و۸). نتایج پژوهش‌های مختلف در داخل کشور نشان می‌دهد که اشتیاق تحصیلی به عنوان یک اولویت اصلی، پیش‌روی متولیان نظام آموزش عالی قرار دارد و با چالش‌های مهمی از جمله افت، فرسودگی و عدم پیشرفت تحصیلی، تمایل به رفتارهای انحرافی و خطر ترک تحصیل روبرو است(۷).
علاوه بر این، اشتیاق پیش‌بینی کننده موفقیت تحصیلی دانشجو بوده که منجر به رشد اجتماعی، شناختی و پیشرفت تحصیلی وی می‌گردد. دانشجوی مشتاق بیش‌تر مطالعه می‌کند، رضایت تحصیلی بالاتری دارد و بالاتر از یک دانشجوی صرف عمل می‌کند. مفهوم اشتیاق تحصیلی نه تنها به خاطر ارزش خود به عنوان یک هدف آموزشی بلکه بخاطر ارتباط منطقی با پیامدهای آموزشی بسیار ارزشمند و حائز اهمیت است(۸و۹).
مطالعات نشان داده که دانشجویان علوم پزشکی از فرسودگی تحصیلی بالا و پیامدهای آن رنج می‌برند(۱۰). به این معنا که احساس خستگی در انجام تکالیف داشته و به واسطه داشتن نگرش بدبینانه به تحصیل و یادگیری، احساس بی‌کفایتی تحصیلی دارند؛ لذا چه بسا که ترک تحصیل نموده، ادامه تحصیل در مقطع تخصصی نمی‌دهند و یا در رشته‌های دیگر مشغول به تحصیل می‌شوند(۱۱).
یکی از تخصص‌های نسبتاً جدید رشته پزشکی که حیطه فعالیت‌های آن در زمینه بیمارانی است که نیازمند اقدامات فوری پزشکی بوده و باید هر چه سریعتر تحت درمان قرار گیرند، رشته تخصصی طب اورژانس است(۱۲). ارائه خدمات پزشکی در بیماران مراجعه کننده به اورژانس‌ها، در نظام سلامت جامعه اهمیت ویژه‌ای دارد و از آنجا که در زندگی آتی بیمار نقش بسیار مهمی دارد(۱۳).
دستیاران رشته‌های مختلف پزشکی باید مهارت‌های مختلفی را از درمان بیماران دچار آسیب‌های چندگانه، درمان بیماری‌های محیطی، اداره بیمار نیازمند احیا قلبی – ریوی، تشخیص و درمان اورژانس‌های قلب درمان شکستگی‌ها طراحی فضای فیزیکی، مدیریت بحران در سطح بیمارستان کسب نمایند، از همه مهم‌تر اولویت دادن به بیماران بدحالتر و مدیریت پرسنل پرستاری که با این کار، همه پرسنل هماهنگ و به‌صورت تیمی نقش مهمی در رسیدگی سریع به بیماران پیدا می‌کنند، از وظایف دستیاران در رشته‌های مختلف پزشکی است که جز با علاقه، شور و اشتیاق امکان‌پذیر نخواهد بود(۱٤). با توجه به ضرورت خدمت رسانی متخصصان در رشته‌های تخصصی خاص به بیماران در بیمارستان و اهمیت رشته‌های آنها، بررسی اشتیاق تحصیلی در دستیاران رشته‌های مختلف از اهمیت بسزایی برخوردار است.
صادقی و همکاران در مطالعات خود افزایش مهارت بالینی و معلومات، کسب موقعیت اجتماعی بهتر(۱٥)، Glaria افزایش فعالیت‌های آموزشی و روش‌های یادگیری را از عوامل مؤثر در اشتیاق تحصیلی بیان کردند(۱٦). با توجه به آنچه بیان شد، این مطالعه با هدف بررسی وضعیت اشتیاق به تحصیل در دستیاران رشته‌های تخصصی پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام شد.

روش‌ها

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-27]
[DOI: DOI: 10.48305/22.8]

این مطالعه از نوع توصیفی- مقطعی است که در بیمارستان الزهرا دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام شد. جامعه پژوهش کلیه دستیاران مشغول به تحصیل در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (۱۲۰ نفر) در سال ۱۴۰۱بودند. نمونه پژوهش شامل دانشجویان دوره دستیاری رشته‌های مختلف از جمله اورولوژی، طب اورژانس، جراحی، ارتوپدی، داخلی، عفونی، پوست، قلب، روانپزشکی، ENT، زنان، چشم و بیهوشی بودند. روش نمونه‌گیری در این مطالعه به صورت در دسترس از نوع سرشماری بود. معیارهای ورود به مطالعه شامل دانشجویانی بود که یک سال از دستیاری آنها گذشته بود. معیارهای خروج از مطالعه شامل عدم تکمیل و یا نقص در تکمیل پرسشنامه بود. در نهایت ۱۰۰ نفر وارد مطالعه شدند. روش جمع‌آوری داده‌ها از طریق پرسشنامه استاندارد اشتیاق تحصیلی دانشجویان فردریکس، بلومنفلد، پاریس (Fredericks, Blumenfeld, Paris) بوده است. این پرسشنامه در سال ۲۰۱۵ توسط گانوس و کوزو (Gunuc و Kuzu)(۱۷) طراحی و نسخه فارسی توسط برقی و همکاران(۱۸) اعتبار سنجی شد از روایی و پایایی برخوردار بود (آلفا کرونباخ بالای ۰/۷). این پرسشنامه دارای ٤٨ سؤال و ٦ مولفه ارزش گذاری (اشتیاق روانشناختی)، احساس تعلق (اشتیاق اجتماعی روانشناختی)، اشتیاق شناختی، روابط با همسالان (اشتیاق عاطفی)، روابط با اعضای هیأت‌علمی (اشتیاق عاطفی) و اشتیاق رفتاری است. نمره‌دهی به این پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت از کاملاً موافقم =٥، موافقم=٤، ممتنع=٣، مخالفم=٢ و کاملاً مخالفم=١ بود. دامنه امتیاز این پرسشنامه بین ٤٨ تا ٢٤٠ بود. کلیه پرسشنامه‌ها پس از انجام مکاتبات و صدور مجوز جهت تکمیل پرسشنامه از معاونت پژوهشی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به صورت حضوری بین دستیاران رشته‌های مختلف در همان دانشکده توزیع شد. کلیه‌ی اطلاعات پس از جمع‌آوری، در نرم‌افزارSPSS-23 مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت. روش‌های آمار توصیفی نظیر میانگین و انحراف معیار و درصد فراوانی استفاده شد. آزمون‌های تی مستقل و من ویتنی (بسته به نرمال یا غیر نرمال بودن هریک از نمرات اشتیاق تحصیلی) جهت ارزیابی ارتباط بین اشتیاق تحصیلی و متغیرهای جنسیت، محل سکونت، وضعیت تأهل استفاده شد. همچنین آزمون‌های آنالیز واریانس یک طرفه (آنوا) و کروسکال والیس (بسته به نرمال یا غیر نرمال بودن هریک از نمرات اشتیاق تحصیلی) جهت ارزیابی تفاوت بین نمرات اشتیاق تحصیلی در بین گروه‌های مختلف سنی و رشته‌ی تحصیلی مورد استفاده قرار گرفتند. سطح معناداری در همه‌ی آزمون‌ها، کم‌تر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

این مطالعه پس از کسب اجازه از کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام گرفت و پروپوزال این مطالعه در معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان با کد اخلاق IR. MUI. MED. REC. 1400. 253 تصویب شد.

نتایج

تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد از ۱۰۰ پرسشنامه توزیع شده در بین دستیاران رشته‌های مختلف ۷۳ پرسشنامه تکمیل و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت شد و در صد پاسخ‌دهی ۷۳ درصد بود. از ۷۳ نفر شرکت کننده در این مطالعه ۳۸ نفر (۵۲/۱ درصد) مرد و ۳۵ نفر (٤٧/٢ درصد) زن بودند. میانگین و انحراف معیار سنی افراد مورد مطالعه برابر با ٦/٥٧±٣٢/٢٤ سال بود. تفاوت سنی در دانشجویان مرد و زن با یکدیگر معنادار نبود (p=۰/۳۱۱). بیش از نیمی از دانشجویان (٤١ نفر ٦٥/٢ درصد) متأهل بودند که از این تعداد ۳۹ نفر همسر شاغل داشتند. بیش‌ترین فراوانی رشته‌ی تحصیلی مربوط به طب اورژانس (۱۷ نفر ۲۳/۳ درصد) و بعد از آن داخلی (۹ نفر ۱۲/۳ درصد) بود. بر اساس نتایج مطالعه، نمره‌ی کل اشتیاق به تحصیل در رشته‌های مختلف، به طور معناداری با یکدیگر متفاوت بود (p=۰/۰۰۵) و (f=۳/۳۹).

بر اساس جدول۱، نمره اشتیاق به تحصیل در رشته‌ی

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-27]
[DOI: DOI: 10.48305/22.8]

رادیولوژی بالاتر و در رشته‌ی اورتوپدی پایین‌تر از سایر رشته‌ها بود.

جدول ۱: مقایسه میانگین و انحراف معیار نمره‌ی کل اشتیاق تحصیلی به تفکیک رشته تحصیلی

رشته تحصیلی	تعداد (درصد)	میانگین ± انحراف	P-value	آماره F
اورتوپدی	٤ (٥/٥)	١٤٥/٣٧±٢٥/٧٤	٠/٠٠٢	٣/٢٢٦
اورولوژی	٣ (٤/١)	١٩٦/٢٢±٣٣/٠٣		
طب اورژانس	١٧ (٢٣/٣)	٢٠٣/٢٨±٨٨/٤٦		
پوست	٤ (٥/٥)	٢٠٠/٣٧±٥/٧٩		
جراحی	٨ (١١)	١٥٤/٤٢±٥٧/٢		
قلب	٧ (٩/٦)	١٦٢/٣١±٨٥/٩٨		
داخلی	٩ (١٢/٣)	١٤٩/٣٩±١١/٧٦		
رادیولوژی	٣ (٤/١)	٢١٥/١٦±٦٦/٠٧		
روان پزشکی	٥ (٦/٨)	١٧٤/٢٨±٨/٣٤		
زنان	٢ (٢/٧)	١٧٣/٣٣±٥/٢٣		
نورولوژی	٥ (٦/٨)	١٩٦/١٧±٦/٨١		
غیره	٦ (٨/٢)	١٦٦/٤٣±٣٣/٩٩		

نتایج آزمون تعقیبی بونفرونی نشان می‌دهد اشتیاق به تحصیل رشته‌ی ارتوپدی به طور معناداری از رادیولوژی، طب اورژانس پوست و نورولوژی پایین‌تر است. اشتیاق به تحصیل رشته‌ی داخلی به طور معناداری از رشته‌های اورولوژی، طب اورژانس، پوست، نورولوژی پایین‌تر است. به علاوه، نمره‌ی اشتیاق به تحصیل در رشته‌های قلب و جراحی نیز به طور معناداری از طب اورژانس، پوست، رادیولوژی و اورولوژی پایین‌تر است.

نمره‌ی کل اشتیاق به تحصیل در دانشجویان سال‌های ۱ تا ٤ با افزایش سال تحصیل کاهش می یابد اما این تفاوت از نظر آماری معنادار نبود (ضریب همبستگی اسپیرمن ۰/۱۵۳- و p=۰/۲۰۲). همچنین تفاوت معناداری میان نمره‌ی اشتیاق به تحصیل در چهار گروه سال‌های دستیاری متفاوت مشاهده نشد (p=۰/۱۸۳).

میانگین نمره کل اشتیاق به تحصیل در افراد مورد مطالعه برابر با ۱۷۸/٤۸±۳۸/۲۲ و با دامنه‌ی ۸۸ تا ۲٤۰ بود. در این میان نمره‌ی حیطه‌های مختلف ارزیابی شده و مقادیر آن در جدول ۲ نشان داده شده است. میانگین نمرات دانشجویان در حیطه‌ی اشتیاق رفتاری دارای بالاترین نمره و در حیطه‌ی اشتیاق اجتماعی روانشناختی دارای کم‌ترین نمره است. میانگین (انحراف میعار) نمره‌ی کل اشتیاق به تحصیل در دستیاران مرد ۱۷۱/۲۱±٤۰/٦٥و در دستیاران زن ۱۸٦/۱۷±۳٤/۳۸ بود. نمره اشتیاق به تحصیل در گروه زن و مرد با یکدیگر تفاوت معناداری نداشت (p=۰/۱۰۸) و (t=-۱/٦۸). تنها در حیطه‌ی اشتیاق رفتاری نمره دانشجویان زن بالاتر بود (جدول ۲).

جدول ۲: مقایسه میانگین و انحراف معیار نمره‌ی اشتیاق تحصیلی به تفکیک جنس

حیطه‌ی اشتیاق	میانگین ±انحراف معیار نمره پرسشنامه در کل افراد	میانگین ±انحراف معیار نمره پرسشنامه به تفکیک جنسیت.		P-value	آماره t
		مرد	زن		
نمره کل	۱۷۸/۳۸±٤۸/۲۲	۱۷۱/٤۰±۲۱/٦٥	۱۸٦/۳٤±۱۷/۳۸	۰/۱۰۸	-۱/٦۸
روانشناختی	۱٦/۳±۲٥/۱۲	۱٥/۳±۷۸/۱۲	۱٦/۳±۷٤/۹۸	۰/۱٤۳	-۱/۳۱
اجتماعی روانشناختی	۲٤/۹±٦٥/۲۸	۲۳/۹±۰/٥٦	۲٦/۸±٤٥/۷٥	۰/۱۱۹	-۱/٦
شناختی	٥۳/۱۱±۰۱/۹۹	٥۱/۱۱±۸٤/۸۳	٥٤/۱۲±۲۸/۲	۰/۲٦۹	-۰/۸٦
عاطفی (روابط با همسالان)	۱۹/٤±۰٥/٦٥	۱۸/٤±٦/۸۷	٤±٥٤/٤۱	۰/۳۹۳	-۰/۸٥
عاطفی (روابط با اعضای هیأت‌علمی)	۳۷/۹±۹۱/۰۸	۳٥/۱۰±۸٦/۰۱	٤۰/۷±۱٤/٤٦	۰/۰۷۱	-۲/۰٥
رفتاری	۲۷/٥±٦۸/٦۸	۲٦/٥±٤۷/۷۲	٥±۲۹/٤۲	۰/۰۳۳	-۱/۹۳

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-27]
[DOI: DOI: 10.48305/22.8]

میانگین نمره‌ی کل اشتیاق به تحصیل در دانشجویان کم‌تر از ۳۰ سال برابر با ۳۸/۶۵±۱۸۳/۹۲، در گروه سنی ۳۰ تا ۴۰ سال ۳۸/۲۱±۱۶۸/۸ و در گروه سنی ۴۰ ساله و بالاتر ۷/۷۵±۱۹۷/۲۸ بود. به طور کلی اشتیاق به تحصیل در گروه سنی بالاتر بیش‌تر و در گروه سنی ۳۰ تا ۴۰ سال، کم‌تر بود، با این حال، تفاوت میان سه گروه با یکدیگر معنادار نبود (p=۰/۰۶۲). تنها در حیطه‌ی اشتیاق رفتاری تفاوت معناداری میان سه گروه مشاهده شد (p=۰/۰۲۷) و (f=۳/۳۹).

میانگین نمره‌ی کل اشتیاق به تحصیل در دانشجویان بومی به طور معناداری بالاتر از دانشجویان غیر بومی بود (p=۰/۰۱۲) و (t=۲/۵۷). در حیطه‌های اشتیاق اجتماعی روانشناختی، عاطفی و رفتاری نیز دانشجویان بومی نمره‌ی بالاتری نسبت به دانشجویان غیربومی داشته‌اند. اما در حیطه‌ی اشتیاق روانشناختی و رفتاری تفاوت معناداری میان گروه‌های بومی و غیر بومی مشاهده نشد. میانگین نمره‌ی کل اشتیاق به تحصیل در دانشجویان متأهل و مجرد تفاوت معناداری نشان نداد (p=۰/۴۶۲) و (t=۰/۶۸). (جدول ۳).

جدول۳: مقایسه میانگین و انحراف معیار نمره‌ی نمره‌ی اشتیاق به تحصیل بر اساس وضعیت تأهل

حیطه‌ی نمره‌ی اشتیاق	میانگین± انحراف معیار نمره پرسشنامه بر اساس تأهل		P-value	آماره t
	مجرد	متأهل		
نمره کل	۱۸۱/۳۸±۵۱/۳۷	۱۷۵/۳۸±۲/۳۶	۰/۴۹۴	۰/۶۸
روانشناختی	۱۶/۳±۳۸/۴۷	۱۶/۲±۰۵/۸۳	۰/۴۰۷	۰/۴۵
اجتماعی روانشناختی	۲۵/۹±۴۸/۷۷	۲۳/۸±۸/۹۵	۰/۴۳۹	۰/۷۵
شناختی	۵۳/۱۳±۳۸/۰۵	۵۲/۱۱±۵۳/۳۶	۰/۵۳۵	۰/۲۹
عاطفی (روابط با همسالان)	۱۹/۴±۶۱/۳۷	۱۸/۴±۵۶/۸۸	۰/۳۷۰	۰/۹۴
عاطفی (روابط با اعضای هیأت‌علمی)	۳۸/۹±۳۸/۰۲	۳۷/۹±۴۱/۲۸	۰/۶۲۰	۰/۴۴
رفتاری	۲۸/۴±۲۵/۹۱	۲۷/۶±۰۷/۱۷	۰/۶۲۴	۰/۸۷

بحث

هدف از پژوهش حاضر بررسی وضعیت اشتیاق به تحصیل در دستیاران رشته‌های تخصصی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بود. اشتیاق تحصیلی به طور خاص، از روی میل و آگاهی و مبتنی بر شناخت دانشجویان در فعالیت‌های یادگیری است که مستقیماً به پیامدهای مثبت تحصیلی منجر می‌شود(۱۹و۲۰). براساس یافته‌های به دست آمده از بین حیطه‌های اشتیاق به تحصیل اشتیاق رفتاری بالاترین نمره و حیطه اشتیاق اجتماعی و روانشناختی دارای کم‌ترین نمره هستند. همچنین تفاوت معناداری بین نمره اشتیاق به تحصیل در گروه زن و مرد با یکدیگر وجود ندارد. در ادامه به مطالعات مرتبط و توضیحات مربوط به نتایج به دست آمده پرداخته شد. در این راستا نتایج پژوهش عجم و همکاران نشان داد اشتیاق تحصیلی دانشجویان دانشگاه گناباد در حد متوسط بود(۲۱). همچنین نتایج پژوهش عباسی و همکاران(۲۲) نشان داد اشتیاق تحصیلی دانشجویان پزشکی دانشگاه آزاد کم‌تر از متوسط بود. این در حالی است که نمره میانگین اشتیاق به تحصیل در دستیاران طب اورژانس در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بالاتر از حد متوسط بود؛ این نتایج هم‌سو با نتایج پژوهش عجم و غیر هم‌سو با پژوهش عباسی است. در تبیین این یافته می‌توان گفت جو و فضای آموزشی حاکم بر هر محیط و دامنه فعالیت فراگیران می‌تواند اشتیاق آنها را تحت تأثیر قرار دهد.

در مطالعه حاضر میزان اشتیاق تحصیلی بین رشته‌ها به طور معناداری با یکدیگر تفاوت دارد. همچنین سال تحصیلی دانشجویان نیز در اشتیاق به تحصیل آنها بسیار مؤثر بود. به علاوه نتایج این مطالعه نشان داد اشتیاق عاطفی در

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-27]
[DOI: DOI: 10.48305/22.8]

دستیاران از نمره متوسط رو به بالا برخوردار است. نکاوند و همکاران در مطالعه خود نشان دادند وضعیت اشتیاق تحصیلی در دانشجویان دانشگاه آزاد واحد علوم پزشکی تهران بالاتر از متوسط است. بین ابعاد محیط یاددهی و یادگیری شامل رابطه استاد و دانشجو، جو کلاس با اشتیاق تحصیلی همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد(۲۳) که نتایج آن هم‌سو با نتایج مطالعه حاضر است.

نتایج مطالعه پیکارد و بورلسون (Burleson, Picard) نشان داد اساتیدی که حمایت‌های هیجانی مناسبی برای یادگیرندگان فراهم می‌کنند، باعث افزایش انگیزه، شور و شوق در آنان می‌شوند و در نتیجه کلاس درس فعال و با نشاطی خواهند داشت(۲٤). وانگ (Wang) و همکاران به رابطه مثبت حمایت معلمان و اساتید با مشارکت بیش‌تر دانشجویان و فعالیت‌های آنها و کاهش رفتارهای مخرب دانشجویان اشاره کرده‌اند(۲۵). در مطالعه اولیور (Oliver) و همکاران اشتیاق تحصیلی بین دو جنس زن و مرد تفاوتی نداشت، این نتایج در راستای مطالعه حاضر است(۲٦). با توجه به این نتایج می‌توان گفت اساتید با ایجاد یک محیط آموزشی مناسب، حمایت کافی نقش مؤثری در ایجاد اشتیاق تحصیلی و مشارکت در فعالیت‌های آموزشی و در مانی داشته باشند(۲۷و۲۸). همچنین توانایی اساتید برای شناخت و هدایت هیجانات دانشجویان بسیار مهم است(۲۹و۳۰).

از نظر عامل تأهل، اشتیاق تحصیلی در گروه مجرد کمی بالاتر از گروه متأهل بود اما این تفاوت از نظر آماری معنادار نبود. علت این امر را می‌توان عواملی مانند کم‌تر بودن مشکلات افراد مجرد نسبت به افراد متأهل و مسؤولیت‌های خانوادگی بیش‌تر در افراد متأهل نسبت به افراد مجرد معرفی کرد.

نتایج مطالعه خزایی و همکاران در رابطه با تفاوت مرد و زن در رابطه با اشتیاق تحصیلی نشان داد که تفاوتی بین گروه مردان و زنان وجود ندارد(۳۱). با این حال مطالعه فولارتون (Fullarton) نشان داد که جنسیت با عملکرد تحصیلی و اشتیاق تحصیلی مرتبط است و در دختران اشتیاق تحصیلی بالاتر از پسران دارند(۳۲). نتایج مطالعه حاضر هم‌سو با نتایج مطالعه خزایی و همکاران و غیر هم‌سو با نتایج مطالعه فولارتون (Fullarton) و سیرین و روگرزسیرین (Sirin and Rogers-Sirin.))(۳۲و۳۳) است. یافته‌های مطالعه کاسوسوهولگادو و همکاران (Casuso-Holgado) نیز غیرهم‌سو با نتایج مطالعه حاضر بود(۳٤).

حسین‌مردی و همکاران در مطالعه خود تأیید کردند، اشتیاق تحصیلی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی اثر مستقیم و معنادار دارد(۳۵). این یافته‌ها در زمینه اثر اشتیاق تحصیلی بر انگیزش پیشرفت تحصیلی با یافته‌های پژوهش‌های اکسلس و ویگفیلد (Wigfield & Eccles))(۳٦) و مرادی و همکاران(۳۷) هم‌سو بود. در تبین این یافته‌ها می‌توان گفت اشتیاق تحصیلی به عنوان یک رویکرد نوین انگیزشی درونی می‌تواند جنبه‌های مختلف آموزش، ادامه تحصیل، ارائه خدمات به خصوص در حوزه پزشکی را تحت تأثیر قرار دهد(۳۸).

نتیجه‌گیری

در تبیین نتایج حاصل از پژوهش حاضر باید گفت، اشتیاق تحصیلی در دانشجویان رشته‌های مختلف در سال‌های مختلف بسیار متفاوت است و با بالا رفتن سال تحصیلی اشتیاق تحصیلی کاهش می یابد که می تواند به علت عوال مختلف مانند محیط یادگیری، عدم وجود امکانات، کشیک‌های سنگین و طولانی مدت، تعداد زیاد بیماران و کاهش کیفیت آموزش در راندهای درمانی اشاره کرد. بنابراین فراهم کردن محیط آموزش و یادگیری در کنار محیط درمان، استفاده از اساتید مجرب با روابط اجتماعی مطلوب، به کارگیری روش‌های متنوع تدریس، استفاده از فراگیران در تصمیمات و امور درس می‌تواند بر اشتیاق تحصیلی مؤثر باشد.

قدردانی

از کلیه همکارانی که در انجام این پژوهش ما را یاری فرمودند، کمال تشکر و سپاسگزاری را داریم.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-27]
[DOI: DOI: 10.48305/22.8]

منابع

1. Kassarnig V, Mones E, Bjerre-Nielsen A, Sapiezynski P, Lassen DD,Lehmann S. Academic performance and behavioral patterns. EPJ Data Science. 2018; 7: 1-16.
2. Hayat AA, Salehi A, Kojuri J. Medical Student's Academic Performance: The Role of Academic Emotions and Motivation. J Adv Med Educ Prof. 2018; 6(4): 168-75.
3. Bayat B, Salehiniya H. Assessing academic success rate and related factors among the students. J Educ Health Promot. 2019; 8: 90.
4. Ghasemi MR, Moonaghi HK, Heydari A. Student-related factors affecting academic engagement: A qualitative study exploring the experiences of Iranian undergraduate nursing students. Electron Physician. 2018; 10(7): 7078-85.
5. Caspary K, Santelices MV. Development of a multidimensional measure of academic engagement. J Appl Meas. 2009; 10(4): 371-93.
6. Alrashidi O, Phan HP, Ngu BH. Academic Engagement: An Overview of Its Definitions, Dimensions, and Major Conceptualisations. International Education Studies. 2016; 9: 41-52.
7. Ahmady S, Khajeali N, Sharifi F, Mirmoghtadaei Z. Educational intervention to improve preclinical academic performance: A systematic review. J Educ Health Promot. 2019; 8: 83.
8. Vizoso C, Rodríguez C, Arias-Gundín O. Coping, academic engagement and performance in university students. Higher Education Research & Development. 2018; 37(7): 1515-29.
9. Eslami M, Dortaj F, Sadipour E, Delavar A. [The Causal Modeling Of Academic Engagement Based On Personal And Social Resources Among Undergraduate Students At Amir Kabir University In Tehran]. Counseling Culture And Psychotherapy. 2017; 7(28): 133-161.[Persian]
10. Ghadampour E, Farhadi A, Naghibeiranvand F. [The Relationship Among Academic Burnout, Academic Engagement And Performance Of Students Of Lorestan University Of Medical Sciences. ,/ Research In Medical Education. 2016; 8 (2) :60-68.[Persian]
11. O'Neill LD, Wallstedt B, Eika B, Hartvigsen J. Factors associated with dropout in medical education: a literature review. Med Educ. 2011; 45(5): 440-54.
12. Shojaee M, Kariman H, Hatamabadi H, Sabzghabaie A, Arhami Dolatabadi A, Alavi moghadam M, et al. [History and Guideline of Emergency Medicine Residency Discipline in Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Iran; Review of 2014]. Iranian Journal of Emergency Medicine. 2014; 1: 2-10.[Persian]
13. Farahmand S, Karimialavijeh E, Vahedi HS, Jahanshir A. Emergency medicine as a growing career in Iran: an Internet-based survey. World J Emerg Med. 2016; 7(3): 196-202.
14. American College of Emergency Physicians. Emergency Physician Rights and Responsibilities. Ann Emerg Med. 2008; 52(2): 187-8.
15. Sadeghi M, Bahgerian A. Postgraduate Aspiration In Dental Students At Rafsanjan University Of Medical Sciences]. The Journal of Rafsanjan University of Medical Sciences. 2013; 12(2): 103-114.[Persian]
16. Glaria R, Carmona L, Perez C, Parra P. Relationship among academic engagement, burnout and student perceptions of curriculum delivery in Speech and Language Therapy Students from University of Concepcion, Chile. J Pak Med Assoc. 2017; 67(9): 1362-8.
17. Gunuc S, Kuzu A. Student engagement scale: development, reliability and validity. Assessment & Evaluation in Higher Education. 2015; 40(4): 587-610.
18. Barghi Irani Z, Begian Koole Marzi M J, Moradi A, Nejati N. [Confirmatory Factor Structure And Psychometric Characteristics Of Multidimensional Student Engagement Scale (Ses)]. Bi-Quarterly Journal of Educational and Scholastic Studies. 2019; 8(2):113 -142.
19. Johnson SR, King Stage F. Academic Engagement and Student Success: Do High-Impact Practices Mean Higher Graduation Rates?. The Journal of Higher Education. 2018; 89(5): 753-81.
20. Seif MH, Talebi S, Darvishi M. Presenting Causal Model of Students' Academic Burnout based on Perfectionism with the Mediating Role of Academic Procrastination and Academic Engagement. International Journal of Psychosocial Rehabilitation. 2020; 24(4): 7913-24.
21. Ajam AA, Badnava S, Abdellahi M, Momeni-mahmouei H. [The Relation Between Emotional Creativity and Academic Enthusiasm in Public Health students in Gonabad university of medical sciences].

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-27]

[DOI: DOI: 10.48305/22.8]

Research in Medical Education. 2016; 8(4): 11-8.[Persian]
22. Abbasi M, Dargahi S, Pirani Z, Bonyadi F. [Role of Procrastination and Motivational Self-Regulation in Predicting Students' Academic Engagement] .Iranian Journal of Medical Education. 2015; 15: 160-169.[Persian]
23. Nekavand M, Jafari P, Arasteh HR. [The Role of Teaching-Learning Environment On Student Engagement In Medical Science Students]. Medical Sciences Journal. 2018; 28(1): 58-65.[Persian]
24. Burleson W, Picard RW. Gender-specific approaches to developing emotional intelligent learning companions. IEEE Intelligent Systems. 2007; 22(4): 62-9.
25. Wang G, Huang H, Zheng Q. Effect of Chinese Employees' Emotional Creativity on their Innovative Performance. Social Behavior and Personality: an international journal. 2015; 43(7): 1147-60.
26. Oliver Z, Marianella J, Albornoz C, Flores Barrios V, Alina R, Chico Tasayco H. Procrastination, Stress and Academic Engagement in Medicine Students. International Journal of Early Childhood Special Education. 2021; 13(2): 610-8.
27. Henrie C, Bodily R, Manwaring K, Graham CR. Exploring Intensive Longitudinal Measures of Student Engagement in Blended Learning. International Review of Research in Open and Distance Learning. 2015; 16(3):131-155
28. Guvenc H. The Relationship between Teachers' Motivational Support and Engagement versus Disaffection. Educational Sciences: Theory & Practice. 2015; 15(3): 647-57.
29. Rodríguez JL, Boutakidis LP. The association between school engagement and achievement across three generations of Mexican American students. Assoc Mex Am Educ J. 2013; 7(1): 1-12.
30. Pianta RC, Hamre BK. Conceptualization, measurement, and improvement of classroom processes: Standardized observation can leverage capacity. Educational Researcher. 2009; 38(2): 109-19.
31. Khaze SM, Bayat AH, Behjatzadeh O, Pourbehesht V, Haghgoo A. The relationship between course experience and academic engagement in medical students: a descriptive-correlational study. J Adv Pharm Edu Res. 2020; 10(S4): 152-8.
32. Fullarton, S. Student Engagement with School: Individual and School Level Influences. Longitudinal Surveys of Australian Youth Research Report No. 27, Australian Council for Education Research (ACER), Camberwell; 2002.
33. Sirin SR, Rogers-Sirin L. Components of school engagement among African American adolescents. Applied Developmental Science. 2005; 9(1): 5-13.
34. Casuso-Holgado MJ, Cuesta-Vargas AI, Moreno-Morales N, Labajos-Manzanares MT, Barón-López FJ, Vega-Cuesta M. The association between academic engagement and achievement in health sciences students. BMC Medical Education. 2013; 13: 33.
35. Hosseinmardi AA, Shohreh GS, Zarbakhsh Bahri MR, Tizdast T. Develop A Structural Model For Predicting Academic Achievement Based On Academic Motivation, School Enthusiasm And Students' Sense Of Belonging To The School Mediated By Academic Achievement Motivation. Islamic Life Style. 2021; 4:128-136.
36. Wigfield A, Eccles J, Fredricks JA, Simpkins S, Roeser RW, Schiefele U. In: Lamb ME, Lerner RM, editors. Development of achievement motivation and engagement. Handbook of child psychology and developmental science: Socioemotional processes. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons; 2015: 657–700.
37. Moradi KH, Asadzadeh H, Karami A, Najafi M. [Modeling the academic achievements based on academic emotions and academic engagement with the mediating role of positive development youth]. Educational Psychology. 2019; 15(51): 147-73.[Persian]
38. Aboutalebi H. [The effect of academic motivation and academic seriousness on the academic achievement of female primary school students in District 7 of Karaj]. Journal of Management and educational perspective. 2020; 2(4): 120-34.[Persian]

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-27]

[DOI: DOI: 10.48305/22.8]

Comparison of academic engagement in medical assistants in Isfahan University of Medical Sciences.

Keihan Golshani[1], Fatemeh Pishgoo[2], Babak Masoumi3

Abstract

Introduction: *Academic enthusiasm as a main priority is focal point of the trustees of the higher education and it faces important challenges such as decline, burnout and lack of academic progress, tendency to deviant behaviors and the risk of dropping out. Therefore, this study endeavors to investigate the status of desire to study in medical assistants in Isfahan University of Medical Sciences.*
Methods: *This descriptive-analytical study was carried out through a standard questionnaire. Qualitative data were described and analyzed using distribution and frequency percentage, and quantitative data were described and analyzed using mean and standard deviation.*
Results: *The average score of the total desire to study was 178.48±38.22. The mean and standard deviation of the total desire to study score was 171.21±40.65 for male Assistants and 186.1734.38 for female assistants. The average score of the desire to study in students under 30 years old was 183.92±38.65, in the age group of 30 to 40 years it was 168.8±38.21, and in the age group of 40 years and above it was 197.7±28.75.*
Conclusion: *Academic enthusiasm as a new approach can affect various aspects of education, continuing education, providing services, especially in the field of medicine.*

Keywords: academic desire, emergency medicine, Isfahan University of Medical Sciences

Addresses:
1. Assistant Professor of Emergency Medicine, Department of Emergency Medicine, School of Medicine, Al-Zahra Hospital, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. Email: k_golshani@med.mui.ac.ir
2. (✉) MD, School of Medicine, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. Email: fateme.pishgoo1374@gmail.com
3. Assistant Professor of Emergency Medicine, Department of Emergency Medicine, School of Medicine, Al-Zahra Hospital, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran. Email: bamasoumi@yahoo.com

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-27]

[DOI: DOI: 10.48305/22.8]